

Státní služba

Říjen 2019

Dne 16. září 2019 schválila vláda návrh státního rozpočtu na rok 2020, čímž byla odstartována závěrečná etapa (respektive jedna ze závěrečných etap) přípravy systemizace služebních a pracovních míst podle § 17 zákona o státní službě, jež bude účinná od 1. ledna 2020. Návrhy systemizace měly služební úřady předložit Ministerstvu vnitra do 1. října 2019 a schválení vládou se předpokládá v první polovině listopadu 2019.

Dopady systemizace služebních a pracovních míst do služebního poměru státních zaměstnanců

Není žádným tajemstvím, naopak je tato skutečnost vydávána za významnou devizu, že se k systemizaci na rok 2020 váže redukce počtu systemizovaných míst ve služebních úřadech. Nutno zdůraznit, že předmětem našeho zájmu v tomto článku jsou pouze služební úřady a služební místa, respektive státní zaměstnanci na nich zařazení, nikoli všichni zaměstnanci státu. Byť bude po sérii letních vyjednávání výsledná redukce významně nižší než původně avizovaných 10 % systemizovaných míst, dotkne se, s ohledem na okolnosti, ve vyšší míře, než tomu bylo v loňském roce, obsazených systemizovaných míst. Tato skutečnost vyvolává, zřejmě zčásti oprávněně, u některých státních zaměstnanců nejistotu stran jejich dalšího působení ve služebních úřadech dotčených redukcí míst. Sekce pro státní službu Ministerstva vnitra v této souvislosti obdržela vyšší počet dotazů týkajících se dopadů zrušení místa v důsledku systemizace. Tento článek by měl poskytnout odpovědi alespoň na základní otázky vztahující se ke standardním případům zrušení služebního místa. Ponecháváme stranou dopady rušení systemizovaných míst do pracovního poměru, neboť tyto věci by neměly být ve služebních úřadech žádnou novinkou. Žhavou novinkou sice nejsou ani dopady do služebního poměru státních zaměstnanců, nicméně praxe ukazuje, že informací není nikdy dost a že některé úřady na dosud nedostatečně prošlapaných stezkách někdy tápou.

Ve vztahu ke služebním místům státních zaměstnanců schvaluje vláda v rámci systemizace počty míst představených a ostatních státních zaměstnanců, a to v rozdělení podle jednotlivých platových tříd. Na schválení systemizace navazuje schválení organizační struktury služebních úřadů Ministerstvem vnitra. Pak přebírají štafetu jednotlivé služební úřady, v nichž musí být schválena systemizace a organizační struktura promítnuta do vnitřních předpisů, zejména organizačního řádu a takzvané „vnitřní systemizace“, která stanoví jednotlivá služební místa a požadavky na tato místa. Všechny tyto kroky jsou nezbytným předpokladem pro další postup služebního orgánu ve věcech služebního poměru státních zaměstnanců dotčených systemizací. Již výše nastíněný harmonogram svědčí o tom, že adventní čas bude v některých služebních úřadech o něco hektičtější, než by si všichni zúčastnění přáli.

„Pokud služební orgán posoudí volné služební místo jako pro státního zaměstnance vhodné, je povinen jej na toto služební místo převést.“

Převedení

Je-li v důsledku systemizace zrušeno služební místo obsazené státním zaměstnancem, zakládá tato skutečnost primárně důvod pro převedení tohoto

státního zaměstnance na jiné služební místo podle § 61 odst. 1 písm. c) zákona o státní službě. Podmínkou tohoto postupu je, že existuje volné služební místo, které je pro státního zaměstnance vhodné. Kritéria pro posouzení vhodnosti volného služebního místa jsou poměrně rozmanitá, přičemž demonstrativně jsou uvedena v metodickém pokynu náměstka pro státní službu ke změnám služebního poměru. Tato kritéria se vztahují jak ke služebnímu místu (činnosti na něm vykonávané, platová třída, obory služby, služební působiště), tak k osobě státního zaměstnance (jeho zdravotní stav, vzdělání, dosavadní zkušenosti). Současně pak nelze jako kritérium pominout zájem na řádném výkonu služby ve služebním úřadu. Pokud služební orgán posoudí volné služební místo jako pro státního zaměstnance vhodné, je povinen jej na toto služební místo převést.

Z dob pracovního poměru přetrvává u mnoha státních zaměstnanců představa, že ze strany služebního úřadu se jedná o zdvořilou nabídku volného místa. I tak to lze jistě chápat, nicméně jde o nabídku, kterou nelze odmítnout, respektive ji nelze odmítnout nijak snadno. Pokud státní zaměstnanec obdrží rozhodnutí o převedení na jiné vhodné místo, je povinen na tomto místě ode dne uvedeného v rozhodnutí konat službu. V opačném případě by se vystavoval riziku kárného postihu. Proti rozhodnutí o převedení na jiné vhodné místo má státní zaměstnanec právo podat odvolání, které však nemá

odkladný účinek, a tedy, až do případného zrušovacího rozhodnutí odvolacího orgánu, je státní zaměstnanec povinen vydané rozhodnutí respektovat, třebaže je případně hluboce přesvědčen o jeho nezákonnosti nebo nesprávnosti.

V této souvislosti je třeba uvést, že státní zaměstnanec nemusí být nutně převeden na služební místo ve stejné platové třídě, v jaké bylo zařazeno jeho dosavadní služební místo. Může být převeden i na služební místo v nižší platové třídě, vždy však toto místo musí odpovídat jím dosaženému vzdělání, takže například státního zaměstnance s magisterským vysokoškolským vzděláním, který byl zařazen ve 13. platové třídě, nelze převést na služební místo v 10. platové třídě a nižší (pokud by s tím nevyslovil souhlas). Naopak převedení na služební místo zařazené ve vyšší platové třídě je vyloučeno, neboť by tím byl obcházen zákon o státní službě, respektive jeho ustanovení o výběrových řízeních a o zařazení a jmenování na služební místo zařazené ve vyšší platové třídě (srov. § 49 odst. 2 až 5 a § 51 odst. 5 a 6 zákona o státní službě). Bez souhlasu státního zaměstnance jej ale, až na ojedinělé výjimky, nelze převést na služební místo v jiné obci, než bylo dosavadní služební místo. Primárně vyhledává služební orgán vhodné místo ve stejném služebním úřadu, není však vyloučeno ani převedení do jiného služebního úřadu, zejména v případě, že státní zaměstnanec vykonával průřezové činnosti typu správy služebních vztahů, tvorby právních předpisů apod. Vzhledem k tomu, že se redukce systemizovaných míst dotýká téměř všech služebních úřadů, je však ve fázi bezprostředně navazující na schválení systemizace tato možnost spíše teoretická.

Služební orgán může rozhodnutí o převedení na jiné vhodné místo vydat jako první úkon v řízení, tedy bez předchozí formální komunikace s dotčeným státním zaměstnancem. Takto bude postupovat obvykle tehdy, dojde-li již na základě jím shromážděných podkladů k jednoznačnému závěru, že volné služební místo je pro státního zaměstnance vhodné. Postoj státního zaměstnance k převedení je však v některých případech důležitým faktorem a služební orgán by měl při uplatnění tohoto institutu postupovat

v maximální součinnosti se státním zaměstnancem. Projednání se státním zaměstnancem lze uskutečnit i neformálně, aniž by se zahajovalo správní řízení o převedení. Maximální součinnost by měla být základním pravidlem pro obě zúčastněné strany, neboť zde nejde o duel na kordy, ale o dosažení společného cíle, kterým je další náležité využití kvalifikace a zkušeností státního zaměstnance. Státní zaměstnanec sám může navrhnout volná místa, která považuje pro sebe za vhodná, takovým návrhem ovšem není služební orgán vázán, neboť není povinen převést státního zaměstnance na místo, které on sám považuje pro sebe za nejvhodnější, ale je povinen jej převést na vhodné služební místo, přičemž zvažuje i zájem služebního úřadu a dalších státních zaměstnanců, o jejichž převedení se rozhoduje. Posouzení otázky vhodnosti služebního místa tak může být i poměrně složitý parkur.

„Po dobu zařazení mimo výkon služby náleží státnímu zaměstnanci plat ve výši 80 % jeho dosavadního platu.“

Zařazení mimo výkon služby

Nemůže-li být státní zaměstnanec převeden na jiné služební místo, protože žádné vhodné není volné, zařadí se podle § 62 odst. 1 zákona o státní službě mimo výkon služby z organizačních důvodů. Tento krok činí služební orgány tehdy, pokud se nepodaří najít vhodné služební místo v bezprostřední časové souvislosti se zrušením služebního místa. Zařazení mimo výkon služby z organizačních důvodů je třeba chápat jako zcela standardní opatření, které má umožnit nalezení vhodného místa, jež se může uvolnit v době šesti měsíců, po něž může tato změna služebního poměru trvat. Po dobu zařazení mimo výkon služby náleží státnímu zaměstnanci plat ve výši 80 % jeho dosavadního platu. Zařazení mimo výkon služby z organizačních důvodů nelze vnímat jako něco společensky nepřijatelného, ba dehonestujícího. Jde o nástroj umožňující překlenout období, kdy stát nemá pro státního za-

městnance po určitou dobu adekvátní uplatnění, a to bez výrazného sociálního dopadu na dotčeného státního zaměstnance. Na druhou stranu má tento institut také přispět k tomu, aby stát nepřicházel o kvalifikované zaměstnance.

Pro zařazení mimo výkon služby z organizačních důvodů se ve služebních úřadech vžila celá řada slangových označení, jako je „záloha“ (po vzoru zálohy pro přechodně nezařazené podle zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů), „zásobník“, „bazén“, případně, byt v důsledku nedorozumění, „úl“ (hukot tam teď možná bude). Pro účely tohoto článku se přidržíme přirovnání k bazénu, neboť zásobník může vyvolávat dojem, že státní zaměstnanec pouze trpně čeká, až doputuje do nábojové komory a bude kamsi vystřelen. Ten, kdo se ocitne mimo výkon služby z organizačních důvodů, totiž nesmí propadnout pasivitě, naopak je namístě jeho aktivní přístup k hledání volného služebního místa. Není tedy možné se jen tak položit na znak a nechat se volně unášet vodou, protože zase tak dobře vyhrátý ten bazén není, případně šlapat vodu a čekat, až někdo ze břehu hodí lano, třebaže aktivní role služebních úřadů coby plavčíků je rovněž nezastupitelná.

Služební úřad je povinen státnímu zaměstnanci zařazenému mimo výkon služby zřídit přístup do neveřejné části evidence obsazovaných míst v informačním systému o státní službě. V této evidenci jsou uvedena služební místa, která jsou volná a na jejichž obsazení nebylo dosud vyhlášeno výběrové řízení. Státní zaměstnanec tak může v této evidenci vyhledávat volná místa, o která by měl zájem, a kontaktovat příslušný služební orgán ve služebním úřadu, v němž se volné služební místo nachází, který buď z moci úřední rozhodne o jeho převedení na toto služební místo, nebo mu případně sdělí, proč nepovažuje volné místo pro něj za vhodné (v tomto případě nevydává rozhodnutí, neboť ze strany státního zaměstnance nejde o žádost, jejímž podáním by bylo zahájeno řízení).

Lze rovněž jen doporučit, aby se státní zaměstnanci zařazení mimo výkon služby hlásili do výběrových řízení a nespolehali na povinnost služebních orgánů je převést na pro ně vhodné služební místo. Pokud totiž bude zařazeno mimo

výkon služby více státních zaměstnanců, pro něž by nějaké uvolněné místo mohlo být vhodné, bude v zájmu jeho transparentního obsazení vyhlášeno výběrové řízení. Do výběrových řízení se státní zaměstnanec může hlásit i na místa, která jsou v jiných oborech služby a jsou na nich vykonávány jiné činnosti, než vykonával na dosavadním služebním místě. Koneckonců nikdy není pozdě zkusit něco nového.

Kromě státního zaměstnance je v této době povinen vyvíjet aktivitu i služební orgán, jak již bylo výše zmíněno. Ten je povinen pravidelně vyhodnocovat volná služební místa ve svém služebním úřadu z toho hlediska, zda nejsou vhodná pro státního zaměstnance zařazeného mimo výkon služby z organizačních důvodů, jakož i volná služební místa v jiných služebních úřadech.

Představení

Je-li v důsledku systemizace zrušeno služební místo představeného, platí v zásadě vše, co je uvedeno výše. Jedinou odchylkou je to, že prvním krokem je odvolání ze služebního místa představeného podle § 60 odst. 1 písm. a) zákona o státní službě. O převedení odvolaného představeného na jiné vhodné místo se pak rozhoduje podle § 61 odst. 1 písm. b) zákona o státní službě /nikoli podle písmene c), jako je tomu u ostatních/. Nemusí se nutně jednat o dva kroky po sobě jdoucí, výroky o odvolání ze služebního místa představeného a převedení na jiné služební místo mohou být obsaženy v jednom rozhodnutí. Pokud jde o posuzování vhodnosti volných služebních míst, je třeba připomenout, že se nemusí jednat o služební místo představeného, neboť neplatí „jednou představený, vždycky představený“.

I představených se pak může týkat nutnost podstoupit klání v plavecké dráze bazénu zařazení mimo výkon služby, pokud se pro ně v bezprostřední souvislosti se zrušením místa nenaleznou vhodné místo. Dokonce lze u nich mnohem častěji předpokládat nutnost účasti ve výběrových řízeních, neboť zejména při slučování útvarů bude obvykle více státních zaměstnanců vhodných pro obsazení nového služebního místa představeného.

Určitou výhodu poskytuje státním zaměstnancům odvolaným ze služebního

místa představeného z důvodu zrušení služebního místa nové (od 1. března 2019) znění § 51 odst. 4 zákona o státní službě, které jim umožňuje se po dobu tří let hlásit do výběrových řízení na obsazení služebních míst představených na stejném nebo nižším stupni řízení, než na jakém vykonávali službu, ačkoli by jinak nesplňovali požadavky na účast v těchto výběrových řízeních týkající se zastávané pozice nebo požadované praxe.

„Při skončení služebního poměru na dobu neurčitou náleží státnímu zaměstnanci podle § 72 odst. 2 zákona o státní službě odbytné.“

Skončení služebního poměru

Jestliže ani výše popsané společné úsilí plavců a plavčičů nepovede k nalezení vhodného služebního místa a doba zařazení mimo výkon služby z organizačních důvodů čítající šest měsíců marně uplyne, zakládá tato skutečnost důvod pro skončení služebního poměru podle § 72 odst. 1 písm. d) zákona o státní službě. O skončení služebního poměru je vždy vedeno správní řízení zahajované služebním orgánem z moci úřední, státní zaměstnanec má možnost vyjádřit se k podkladům pro rozhodnutí a bude mu vydáno rozhodnutí, proti němuž se může odvolat. Odvolání však nemá odkladný účinek a služební poměr končí uplynutím deseti dnů následujících po dni doručení rozhodnutí. Pokud by odvolací orgán shledal rozhodnutí o skončení služebního poměru nezákonným, určí účinky svého rozhodnutí zpětně, čímž nebude státní zaměstnanec nijak poškozen. Až do skončení služebního poměru náleží státnímu zaměstnanci plat ve výši 80 % dosavadního platu, tedy shodně jako při zařazení mimo výkon služby z organizačních důvodů. I po uplynutí doby zařazení mimo výkon služby z organizačních důvodů až do skončení služebního poměru může být státní zaměstnanec zařazen na služební místo, nelze tak však učinit bez jeho souhlasu. Ani při tomto závěrečném běhu tedy ještě není třeba ztrácet naději na čestný výsledek.

Při skončení služebního poměru na dobu neurčitou náleží státnímu zaměst-

nanci podle § 72 odst. 2 zákona o státní službě odbytné, jehož výše je závislá na době trvání služebního poměru (respektive též pracovního poměru ve služebním úřadu, který vzniku služebního poměru bezprostředně předcházela) a činí od trojnásobku po dvanáctinásobek měsíčního platu (jedná se o plat, který byl státnímu zaměstnanci naposledy určen na služebním místě, snížení platu na 80 % po dobu zařazení mimo výkon služby z organizačních důvodů nemá na určení výše odbytného vliv).

Shrnutí

Schválení systemizace vládou je startovním výstřelem závodu složeného z následujících disciplín, které jsou v některých případech alternativní: odvolání ze služebního místa představeného, vyhledávání vhodného služebního místa a převedení na toto služební místo, zařazení mimo výkon služby, pokud se nepodaří nalézt volné služební místo, které by bylo pro státního zaměstnance vhodné, vyhledávání vhodných míst v průběhu zařazení mimo výkon služby a v krajním případě skončení služebního poměru, pokud snaha o nalezení místa nebude úspěšná. Cenou útěchy je pro státního zaměstnance ve služebním poměru na dobu neurčitou výplata odbytného.

Pro některé účastníky (obvykle nedobrovolné) bude tedy závod kratší, pro některé delší. Věřme, že se všichni zúčastní aktivně s cílem dosáhnout co nejlepšího výsledku a budou věc brát v mezích možností sportovně a jednat v duchu fair play.

V rámci tréninku lze doporučit studium nového metodického pokynu náměstka pro státní službu ke změně služebního poměru, který bude publikován na stránkách Ministerstva vnitra, sekce pro státní službu, nebo návštěvu školení „rozhodování o změnách služebního poměru v návaznosti na zrušení služebního místa“, která se uskuteční v termínech 18. a 25. listopadu 2019. Svou roli kouče plní sekce pro státní službu též zodpovídáním dotazů, nicméně nemůže předjímat rozhodování služebních orgánů, a stát se tak předčasně rozhodčím. ■

Mgr. Iva Hřebíková, ředitelka odboru systemizace, organizace a koordinace státní služby, Ministerstvo vnitra

Studium na College of Europe a možnosti získání vládního stipendia

College of Europe je prestižní evropská univerzita, která nabízí postgraduální studium zaměřené na problematiku Evropské unie a evropské integrace. Pro College of Europe je charakteristická široká škála kontaktů s institucemi Evropské unie, mezinárodními organizacemi, evropskými univerzitami i významnými osobnostmi, rozmanitost akademického sboru (230 učitelů 20 různých národností) a multikulturní prostředí (studenti z více než 55 zemí).

Univerzita je tvořena dvěma kampusy, jeden se nachází v belgických Bruggách a druhý v polském Natolinu. Zájemci si mohou vybrat z následujících šesti oborů:

- Evropská politická a administrativní studia (Bruggy),
- Evropská právní studia (Bruggy),
- Evropská ekonomická studia (Bruggy),
- Mezinárodní vztahy EU a diplomatická studia (Bruggy),
- Transatlantické vztahy (dvouletý magisterský program připravený společně s Fletcher School of Law and Diplomacy na Tufts univerzitě v USA),
- Evropská interdisciplinární studia (Natolin).

Studium trvá dva semestry (obvykle od srpna do června), probíhá v angličtině a ve francouzštině a je zakončeno získáním titulu MA či LL.M. (v závislosti na studijním programu). Během studia v Bruggách mají studenti možnost blíže se seznámit s institucemi Evropské unie v Bruselu, studenti v Natolinu uskutečňují studijní návštěvy různých zemí, například Ukrajiny, Estonska, Lotyšska, Arménie nebo Gruzie.

Studium na College of Europe otevírá možnosti kariéry v institucích Evropské unie, mezinárodních organizacích, soukromé i akademické sféře – již během studia mají studenti možnost navázat užitečné

kontakty díky praktickému zaměření výuky a odborníkům z praxe.

Podmínky pro přijetí

Uchazeči o postgraduální studium na College of Europe musejí mít ukončené vysokoškolské vzdělání v příslušném oboru (ideálně magisterské), dobrou znalost angličtiny a francouzštiny (jeden jazyk alespoň na úrovni B2 a druhý alespoň na úrovni B1 podle Společného evropského referenčního rámce), výjimka je u studentů EU International Relations and Diplomacy (angličtina na stupni C1, francouzština B1/B2) – více informací naleznete na internetových stránkách školy www.coleurope.eu.

Podmínkou pro zařazení do výběrového řízení je řádně vyplnit online přihlášku. Přihlašování je možné od 1. října 2019 do 15. ledna 2020. Přihlášky do výběrového řízení lze zaslat College of Europe pouze elektronicky (po registraci na www.coleurope.eu/admission).

Výběrové řízení

Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy (MŠMT) ve spolupráci s College of Europe organizuje výběrové řízení, jehož termín určují zástupci College of Europe (v březnu nebo dubnu). Ti také vedou celý pohovor s uchazeči v anglickém a francouzském jazyce (zpravidla 20 minut) za přítomnosti zástupce České republiky ve Správní radě College of Europe a zástupců MŠMT, Ministerstva vnitra a Úřadu vlády. V případě malého počtu uchazečů může College of Europe výběrové řízení realizovat přes skype.

Finanční náklady a možnost vládního stipendia

Poplatek za studium pro akademický rok 2020/2021 činí v obou kampusech 25 000 EUR a pokrývá školné, připojení na internet, ubytování na koleji a stravování v menze ve dnech školní výuky (pondělí až sobota, mimo svátky a prázdniny).

Vláda České republiky každoročně poskytuje 2–3 stipendia ve výši školného pro úspěšné uchazeče z řad zaměstnanců ve veřejné správě (finální počet závisí na objemu vyčleněných finančních prostředků). O stipendium se na základě povolení zvýšení vzdělání podle zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů, mohou ucházet jak státní zaměstnanci, tak zaměstnanci státní správy v pracovním poměru a úředníci územních samosprávných celků, a to na základě kvalifikační dohody podle zákoníku práce.

Další informace

Více informací naleznete na internetových stránkách sekce pro státní službu Ministerstva vnitra www.statnisluzba.cz v záložce Mezinárodní aktivity/Vzdělávání.

Rádi bychom vás také informovali, že na konci listopadu sekce pro státní službu zorganizuje informační setkání se zástupcem College of Europe v Natolinu a úspěšným absolventem College of Europe z řad státní služby, určené především zájemcům o toto studium. Informace budou zveřejněny na internetových stránkách sekce pro státní službu. ■

Mgr. Jana Mazáková, odbor vzdělávání a mezinárodní spolupráce ve státní službě sekce pro státní službu Ministerstva vnitra